Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Рэктар
_____ А.І. Жук
«___» _____ 2025 г.
Рэгістрацыйны № УД-2732-2025/вуч.

ФАРМІРАВАННЕ БІЛІНГВАЛЬНАГА АДУКАЦЫЙНАГА АСЯРОДДЗЯ

Вучэбная праграма ўстановы адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
6-05-0112-02 Пачатковая адукацыя

2025 г.

Вучэбная праграма распрацавана на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, зацверджанага 02.08.2023, рэг. № 225, вучэбных планаў па спецыяльнасці 6-05-0112-02 «Пачатковая адукацыя», зацверджанага 23.02.2023, рэг. № 042-2023/у, № 047-2023/ус

СКЛАДАЛЬНІКІ:
В.У.Азарка, дацэнт кафедры беларускага і рускага мовазнаўства факультэта пачатковай адукацыі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;
А.С.Васілеўская, дацэнт кафедры беларускага і рускага мовазнаўства ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;
В.Г.Качан, дацэнт кафедры беларускага і рускага мовазнаўства ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:
В.П.Русак, загадчык аддзела сучаснай беларускай мовы ДНУ "Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі", доктар філалагічных навук, прафесар;
Н.У.Антонава, дактарант дзяржаўнай установы адукацыі "Акадэмія адукацыі", кандыдат філалагічных навук, дацэнт

УЗГОДНЕНА
Дырэктар дзяржаўнай установы адукацыі «Пачатковая школа № 103 г. Мінска»
_____ М.А.Макарэвіч
«__» _____ 2025 г.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:
Кафедрай беларускага і рускага мовазнаўства
пратакол № 2 ад «13» верасня 2025 г.
Загадчык кафедры
_____ Н.М.Антановіч

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»
пратакол № 1 ад «21» 10 2025 г.

Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджальных матэрыялаў дзейным патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае.

Метадыст вучэбна-метадычнага аддзела _____ Я.В.Ціханава

Дырэктар бібліятэкі _____ Н.П.Сяткоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя» для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь распрацавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 6-05-0112-02 Пачатковая адукацыя.

Актуальнасць вывучэння дысцыпліны вызначаецца асаблівасцю сучаснай моўнай сітуацыі ў Рэспубліцы Беларусь, якую можна ахарактарызаваць як дзяржаўны блізкароднасны білінгвізм. Руская і беларуская мовы з'яўляюца не проста прадметамі, якія вывучаюцца на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі, але і выступаюць сродкам навучання іншым прадметам. Таму будучы настаўнік пачатковых класаў павінен не толькі на высокім узроўні валодаць абедзвюма дзяржаўнымі мовамі, але і папераменна карыстацца імі ў працэсе навучання.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – стварыць умовы для авалодання студэнтамі тэарэтычнымі ведамі і практычнымі навыкамі ўжывання беларускай і рускай моў у вучэбным працэсе, умення вызначаць інтэрферэнцыю і транспазіцыю як з'явы, выкліканыя ўзаемадзеяннем дзвюх блізкароднасных моў.

Задачы дысцыпліны:

навучыць параўноўваць моўныя сістэмы беларускай і рускай моў;

выпрацаваць навыкі аналізаваць і ствараць тэксты розных жанраў на рускай і беларускай мовах;

сфарміраваць навыкі выяўляюць памылкі, выкліканыя інтэрферэнцыяй, умець тлумачыць прычыны іх узнікнення і шляхі выпраўлення;

навучыць прымяняць атрыманыя веды ў працэсе выкладання рускай і беларускай моў у пачатковай школе;

выхоўваць маральныя і прафесійна значымыя якасці будучых педагогаў; стымуляваць творчыя пошукі студэнтаў, развіваць іх навукова-даследчыя здольнасці; удасканальваць навыкі самастойнай работы з навукова-метадычнай літаратурай.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста адпаведнага профілю, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі

Вучэбная дысцыпліна «Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя» з'яўляецца дысцыплінай кампанента ўстановы вышэйшай адукацыі, уваходзіць у модуль «Агульнапрафесійныя дысцыпліны» і звязана з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як «Беларуская мова», «Методыка выкладання беларускай мовы», «Руская мова», «Методыка выкладання рускай мовы», «Педагагічная рыторыка», «Методыка развіцця маўлення».

Патрабаванні да асваення вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам

Згодна з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі і тыпавым вучэбным планам па спецыяльнасці 6-05-0112-02 Пачатковая адукацыя вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя» накіравана на фарміраванне ў студэнтаў **універсальнай кампетэнцыі** УК-12: Выкарыстоўваць асноўныя паняцці і тэрміны спецыяльнай лексікі беларускай мовы ў прафесійнай дзейнасці.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен

ведаць:

асноўныя паняцці і тэрміналагічны апарат лінгвістыкі на рускай і беларускай мовах;

сутнасць білінгвізму як сацыякультурнай з'явы;

структуру і дыдактычныя магчымасці білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя;

асаблівасці фанетычных, лексічных і граматычных сістэм беларускай і рускай моў, іх падабенства і адрозненне;

асаблівасці графікі і арфаграфіі беларускай і рускай моў;

спецыфіку інтэрферэнтных памылак навучэнцаў;

умець:

класіфікаваць моўны матэрыял з пункту гледжання падабенства і адрознення рускай і беларускай моў;

характарызаваць моўную сітуацыю ў Рэспубліцы Беларусь;

аналізаваць інструменты стварэння білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя;

ствараць прафесійна арыентаваныя тэксты на рускай і беларускай мовах;

падбіраць дыдактычны матэрыял з улікам асаблівасцей рускай і беларускай моў;

выяўляць, класіфікаваць і папярэджваць маўленчыя памылкі, абумоўленыя інтэрферэнцыяй;

мець навык:

класіфікацыі моўнага і вучэбнага матэрыялу з пункту гледжання асаблівасцей рускай і беларускай моў;

прымянення атрыманых ведаў на ўроках рускай і беларускай моў у пачатковых класах.

У межах адукацыйнага працэсу па дадзенай вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны, выхаваць любоў і павагу да роднага слова, духоўнай і інтэлектуальнай спадчыны беларускага народа, пачуццё нацыянальнай самапавагі і самаідэнтыфікацыі.

Агульная колькасць гадзін і колькасць аўдыторных гадзін, што адводзяцца на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з вучэбным планам

На вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя» адведзена ўсяго 120 гадзін, з іх 64 гадзіны аўдыторныя:

для дзённай формы атрымання адукацыі:

на 3 курсе ў 6 семестры 24 гадзіны – лекцыі, 40 гадзін – практычныя заняткі, з іх 6 гадзін КСР, 56 гадзін – самастойная работа; форма кантролю – залік у 6 семестры;

для завочнай формы атрымання адукацыі:

на 4 курсе ў 7 семестры 6 гадзін – лекцыі, 10 гадзін – практычныя заняткі; форма кантролю – залік у 8 семестры;

для завочнай скарочанай формы атрымання адукацыі:

3,5 год навучання: на 3 курсе ў 5 семестры 6 гадзін – лекцыі, 10 гадзін – практычныя заняткі; форма кантролю – залік у 6 семестры;

3 гады навучання: на 2 курсе ў 4 семестры 6 гадзін – лекцыі, 10 гадзін – практычныя заняткі; форма кантролю – залік на 3 курсе ў 5 семестры.

Працаёмкасць вучэбнай дысцыпліны складае 3 заліковыя адзінкі.

РАЗМЕРКАВАННЕ БЮДЖЭТУ ВУЧЭБНАГА ЧАСУ
для завочнай формы атрымання адукацыі

(5 гадоў навучання / 3,5 гады навучання / 3 гады навучання)

Назва вучэбнай дысцыпліны	Семестр / курс	Колькасць гадзін вучэбных заняткаў				Самастойная (пазааўдыторная работа)	Форма прамежкавай атэстацыі
		усяго	аўдыторных	з іх: лекцыі	з іх: практычныя		
Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя	7/4	120	16	6	10	104	
	8/4						залік
	5/3	120	16	6	10	104	
	6/3						залік
	4/2	120	16	6	10	104	
	5/3						залік
Усяго гадзін		120	16	6	10	104	

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

РАЗДЗЕЛ 1. УВОДЗІНЫ

1.1 Білінгвізм як сацыякультурная з’ява. Тыпалогія моў. Месца рускай і беларускай моў у генеалагічнай класіфікацыі моў.

Моўная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь. Сацыялінгвістычная, псіхалагічная, лінгвістычная характарыстыкі білінгвізму. Білінгвізм і культура. Тыпалогія білінгвізму.

1.2 Інтэрферэнцыя і транспазіцыя як вынік узаемадзеяння дзвюх моў. Прырода транспазіцыі і інтэрферэнцыі. Інтэрферэнцыя як адмоўны перанос з’яў адной мовы ў другую. Транспазіцыя як станоўчы перанос з’яў адной мовы ў другую.

РАЗДЗЕЛ 2. БІЛІНГВАЛЬНАЕ АДУКАЦЫЙНАЕ АСЯРОДДЗЕ

2.1 Мадэлі білінгвальнай адукацыі. Псіхалінгвістычныя асаблівасці вывучэння дзвюх моў. Білінгвальная асоба. Метады білінгвальнай адукацыі.

2.2 Паняцце білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. Інструменты стварэння білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. Умовы эфектыўнага білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. Функцыянальныя і дыдактычныя магчымасці білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя.

Асаблівасці выкладання беларускай і рускай моў на І ступені агульнай сярэдняй адукацыі.

РАЗДЗЕЛ 3. МОЎНЫЯ І МАЎЛЕНЧЫЯ АСПЕКТЫ ФАРМІРАВАННЯ БІЛІНГВАЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

3.1 Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя. Асаблівасці фанетычнага ладу рускай і беларускай моў: падабенства і адрозненне. Асаблівасці націску ў рускай і беларускай мовах. Гукі, вымаўленне якіх выклікае інтэрферэнтныя памылкі. Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне памылак вымаўлення.

3.2 Спецыфіка графікі і арафаграфіі беларускай і рускай моў. Адрозненні графічнай сістэмы рускай і беларускай моў. Прынцыпы арфаграфіі рускай і беларускай літаратурных моў: агульныя рысы і адрозненне. Навучанне арфаграфіі малодшых школьнікаў ва ўмовах білінгвізму.

3.3 Лексічная інтэрферэнцыя. Агульныя і спецыфічныя рысы беларускай і рускай лексікі. Паняцце пра безэквівалентную лексіку.

3.4 Нацыянальна-культурная семантыка рускіх і беларускіх фразеалагізмаў. Фразеалагізм як культураносная моўная адзінка. Спецыфіка ўстойлівых спалучэнняў слоў у рускай і беларускай мовах. Устойлівыя моўныя адзінкі як адлюстраванне культуры народа.

3.5 Інтэрферэнтныя памылкі навучэнцаў ва ўжыванні лексічных і фразеалагічных адзінак. Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні

мнагазначных слоў, сінонімаў, амонімаў, антонімаў, паронімаў, фразеалагізмаў на ўроках беларускай і рускай моў.

3.6 Граматычная інтэрферэнцыя. Асаблівасці ўжывання граматычных форм назоўніка: асаблівасці граматычнай катэгорыі роду і ліку ў рускай і беларускай мовах.

3.7 Асаблівасці склонавых канчаткаў назоўнікаў I, II і III скланенняў, рознаскланяльных назоўнікаў. Асаблівасці скланення ўласных імёнаў.

3.8 Асаблівасці ўжывання граматычных форм прыметніка: прыналежныя прыметнікі ў рускай і беларускай мовах, спецыфіка ўтварэння ступеняў параўнання прыметнікаў, асаблівасці скланення прыметнікаў.

3.9 Асаблівасці ўжывання граматычных форм лічэбніка і займенніка ў рускай і беларускай мовах. Асаблівасці ўжывання лічэбнікаў. Асаблівасці ўжывання займеннікаў. Практыкаванні, скіраваныя на выпраўленне граматычных памылак, выкліканых інтэрферэнцыяй.

3.10 Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах. Асаблівасці спражэння дзеяслова ў рускай і беларускай мовах. Ужыванне дзеепрыметнікаў у рускай і беларускай мовах. Асаблівасці ўжывання дзеепрыслоўяў у рускай і беларускай мовах. Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне інтэрферэнцыйных памылак.

3.11 Асаблівасці дапасавання і кіравання ў рускай і беларускай мовах. Асаблівасці сінтаксічнай сувязі лічэбніка з назоўнікам. Спецыфіка дзеяслоўнага кіравання. Інтэрферэнтныя памылкі пры ўжыванні сінтаксічных адзінак, шляхі іх выпраўлення.

РАЗДЗЕЛ 4. ПЕРАКЛАД ЯК РАЗНАВІДНАСЦЬ МІЖМОЎНАЙ І МІЖКУЛЬТУРНАЙ КАМУНІКАЦЫІ

4.1. Пераклад як асаблівы від камунікацыі. Крытэрыі перакладу. Паняцце адэкватнасці і эквівалентнасці перакладу. Віды перакладу. Прыёмы перакладу. Выкарыстанне перакладу ў прафесійнай падрыхтоўцы студэнтаў.

4.2 Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю. Паняцце пра спецыяльную лексіку. Тэрмін і тэрміналогія. Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі. Асаблівасці перакладу спецыяльнай лексікі.

4.3. Асаблівасці перакладу тэкстаў афіцыйна-справавога стылю. Тэкставыя нормы афіцыйна-справавога стылю. Этыкетныя формулы афіцыйна-справавога стылю. Канцылярызмы і іх пераклад.

4.4 Асаблівасці перакладу тэкстаў мастацкага стылю. Крытэрыі мастацкага перакладу. Асаблівасці перакладу лексічных сродкаў мовы. Перадача фразеалагізмаў пры перакладзе. Асаблівасці перадачы ўласных імёнаў.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

«Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя»
(дзённая форма атрымання адукацыі)

3 курс, 6 семестр

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў	Колькасць аўдыторных гадзін		КСР		Самастойная работа	Літаратура	Форма кантролю заняткаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Лекцыі	Практычныя заняткі			
1	2	3	4	6	7	8	9	10
1	**Уводзіны**	**2**	**2**		**2**	**4**		
1.1	Білінгвізм як сацыякультурная з’ява 1.1.1 Тыпалогія моў. Месца рускай і беларускай моў у генеалагічнай класіфікацыі моў. 1.1.2 Моўная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь. 1.1.3 Сацыялінгвістычная, псіхалагічная, лінгвістычная характарыстыкі білінгвізму. Білінгвізм і культура. 1.1.4 Тыпалогія білінгвізму.	2			2	4	[асн. 2; дад. 3, 5, 6]	вуснае выказванне
1.2	Інтэрферэнцыя і транспазіцыя як вынік узаемадзеянне дзвюх моў 1.2.1 Прырода транспазіцыі і інтэрферэнцыі. 1.2.2 Інтэрферэнцыя як адмоўны перанос з’яў		2				[асн. 2; дад. 3, 5, 6]	стварэнне ментальных карт

	адной мовы ў другую. 1.2.3 Транспазіцыя як станоўчы перанос з'яў адной мовы ў другую.							
2	**Білінгвальнае адукацыйнае асяроддзе**	**4**	**2**		**2**	**4**		
2.1	Мадэлі білінгвальнай адукацыі 2.1.1 Псіхалінгвістычныя асаблівасці вывучэння дзвюх моў. 2.1.2 Білінгвальная асоба. 2.1.3 Метады білінгвальнай адукацыі.	2					[асн. 2; дад. 3, 7]	вуснае выказванне
2.2	Паняцце білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя 2.2.1 Інструменты стварэння білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.2.2 Умовы эфектыўнага білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.2.3 Функцыянальныя і дыдактычныя магчымасці білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.2.4 Асаблівасці выкладання беларускай і рускай моў на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.	2	2		2	4	[асн. 2; дад. 3, 7]	вуснае выказванне
3	**Моўныя і маўленчыя аспекты фарміравання білінгвальнага асяроддзя**	**12**	**20**			**28**		
3.1	Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя 3.1.1 Асаблівасці фанетычнага ладу рускай і беларускай моў: падабенства і адрозненне. 3.1.2 Асаблівасці націску ў рускай і беларускай мовах. 3.1.3 Гукі, вымаўленне якіх выклікае	2	2			4	[асн. 1, 2]	практычнае заданне

	інтэрферэнтныя памылкі. 3.1.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне памылак вымаўлення.							
3.2	Спецыфіка графікі і арафаграфіі беларускай і рускай моў. 3.2.1 Адрозненні графічнай сістэмы рускай і беларускай моў. 3.2.2 Прынцыпы арфаграфіі рускай і беларускай літаратурных моў: агульныя рысы і адрозненне. 3.2.3 Навучанне арфаграфіі малодшых школьнікаў ва ўмовах білінгвізму.	2	2			4	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.3	Лексічная інтэрферэнцыя 3.3.1 Агульныя і спецыфічныя рысы беларускай і рускай лексікі. 3.3.2 Паняцце пра безэквівалентную лексіку.	2	2			4	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.4	Нацыянальна-культурная семантыка рускіх і беларускіх фразеалагізмаў 3.4.1 Фразеалагізм як культураносная моўная адзінка. 3.4.2 Спецыфіка ўстойлівых спалучэнняў слоў у рускай і беларускай мовах. 3.4.3 Устойлівыя моўныя адзінкі як адлюстраванне культуры народа.	2					[асн. 2; дад. 3]	вуснае выказванне
3.5	Інтэрферэнтныя памылкі ва ўжыванні лексічных і фразеалагічных адзінак 3.5.1 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні мнагазначных слоў. 3.5.2 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры		2				[асн. 1, 2; дад. 2]	падбор дыдактычнага матэрыялу

	вывучэнні амонімаў, сінонімаў, антонімаў, паронімаў. 3.5.3 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні фразеалагізмаў.							
3.6	Граматычная інтэрферэнцыя. 3.6.1 Асаблівасці ўжывання граматычных форм назоўнікаў 3.6.2 Асаблівасці граматычнай катэгорыі роду ў рускай і беларускай мовах. 3.6.3 Асаблівасці граматычнай катэгорыі ліку ў рускай і беларускай мовах.	2				6	[асн. 1, 2; дад. 2]	практычнае заданне
3.7	Асаблівасці склонавых канчаткаў назоўнікаў 3.7.1 Асаблівасці склонавых канчаткаў назоўнікаў I, II і III скланенняў. 3.7.2 Асаблівасці склонавых канчаткаў рознаскланяльных назоўнікаў. 3.7.3 Асаблівасці скланення ўласных імёнаў.		2				[асн. 1, 2; дад. 2]	практычнае заданне
3.8	Асаблівасці ўжывання граматычных форм прыметнікаў 3.8.1 Прыналежныя прыметнікі ў рускай і беларускай мовах. 3.8.2 Спецыфіка ўтварэння ступеняў параўнання прыметнікаў. 3.8.3 Асаблівасці скланення прыметнікаў.		2				[асн. 1, 2; дад. 2]	практычнае заданне
3.9	Асаблівасці ўжывання граматычных форм лічэбнікаў і займеннікаў 3.9.1 Асаблівасці ўжывання лічэбнікаў. 3.9.2 Асаблівасці ўжывання займеннікаў. 3.9.3 Практыкаванні, скіраваныя на		2				[асн. 1, 2; дад. 2]	практычнае заданне

	выпраўленне граматычных памылак, выкліканых інтэрферэнцыяй.							
3.10	Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах 3.10.1 Асаблівасці спражэння дзеяслова ў рускай і беларускай мовах. 3.10.2 Ужыванне дзеепрыметнікаў у рускай і беларускай мовах. 3.10.3 Асаблівасці ўжывання дзеепрыслоўяў у рускай і беларускай мовах. 3.10.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне інтэрферэнцыйных памылак.	2	4			6	[асн. 1, 2; дад. 2]	практычнае заданне
3.11	Асаблівасці дапасавання і кіравання ў рускай і беларускай мовах 3.11.1 Асаблівасці сінтаксічнай сувязі лічэбніка з назоўнікам. 3.11.2 Спецыфіка дзеяслоўнага кіравання. 3.11.3 Інтэрферэнтныя памылкі пры ўжыванні сінтаксічных адзінак, шляхі іх выпраўлення.		2			4	[асн. 1, 2; дад. 2]	тэст
4	**Пераклад як разнавіднасць міжмоўнай і міжкультурнай камунікацыі**	**6**	**10**		**2**	**20**		
4.1	Пераклад як асаблівы від камунікацыі 4.1.1 Крытэрыі перакладу. 4.1.2 Паняцце адэкватнасці і эквівалентнасці перакладу. 4.1.3 Віды перакладу. 4.1.4 Прыёмы перакладу. 4.1.5 Выкарыстанне перакладу ў прафесійнай падрыхтоўцы студэнтаў.	2	2			4	[асн. 2; дад. 1]	стварэнне ментальных карт

4.2	Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю 4.2.1 Паняцце пра спецыяльную лексіку. 4.2.2 Тэрмін і тэрміналогія. 4.2.3 Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі. 4.2.4 Асаблівасці перакладу спецыяльнай лексікі.	2	2		2	6	[асн. 1, 2; дад. 1]	пераклад тэкстаў
4.3	Асаблівасці перакладу тэкстаў афіцыйна-справавога стылю 4.3.1 Тэкставыя нормы афіцыйна-справавога стылю. 4.3.2 Этыкетныя формулы афіцыйна-справавога стылю. 4.3.3 Канцылярызмы і іх пераклад.		2			4	[асн. 1, 2; дад. 1]	пераклад тэкстаў
4.4	Асаблівасці перакладу тэкстаў мастацкага стылю 4.4.1 Асаблівасці перакладу тэкстаў мастацкага стылю. 4.4.2 Крытэрыі мастацкага перакладу. 4.4.3 Асаблівасці перакладу лексічных сродкаў мовы. 4.4.4. Перадача фразеалагізмаў пры перакладзе. 4.4.5 Асаблівасці перадачы ўласных імёнаў.	2	4			6	[асн. 1, 2; дад. 1]	пераклад тэкстаў
	Усяго:	***24***	***34***		***6***	***56***		***залік***

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

«Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя»

(завочная форма атрымання адукацыі, 5 гадоў навучання)

4 курс, 7 семестр

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў	Колькасць аўдыторных гадзін		Літаратура	Форма кантролю заняткаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі		
1	2	3	4	9	10
1	**Уводзіны** 1.1.1 Тыпалогія моў. Месца рускай і беларускай моў у генеалагічнай класіфікацыі моў. 1.1.2 Моўная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь. 1.1.3 Тыпалогія білінгвізму.	**2**		[асн. 2; дад. 3, 5, 6]	вуснае выказванне
2	**Білінгвальнае адукацыйнае асяроддзе** 2.1 Інструменты стварэння білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.2 Умовы эфектыўнага білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.3 Функцыянальныя і дыдактычныя магчымасці білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.4 Асаблівасці выкладання беларускай і рускай моў на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.	**2**		[асн. 2; дад. 3, 7]	вуснае выказванне
3	**Моўныя і маўленчыя аспекты фарміравання білінгвальнага асяроддзя**	**2**	**6**		

3.1	Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя 3.1.1 Асаблівасці фанетычнага ладу рускай і беларускай моў: падабенства і адрозненне. 3.1.2 Асаблівасці націску ў рускай і беларускай мовах. 3.1.3 Гукі, вымаўленне якіх выклікае інтэрферэнтныя памылкі. 3.1.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне памылак вымаўлення.		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.2	Лексічная інтэрферэнцыя 3.2.1 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні мнагазначных слоў. 3.2.2 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні амонімаў, сінонімаў, антонімаў, паронімаў. 3.2.3 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні фразеалагізмаў.		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.3	Граматычная інтэрферэнцыя 3.3.1 Асаблівасці ўжывання граматычных форм назоўнікаў. 3.3.2 Асаблівасці ўжывання граматычных форм прыметнікаў. 3.3.3 Асаблівасці ўжывання граматычных форм лічэбнікаў і займеннікаў	2		[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.4	Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах 3.4.1 Асаблівасці спражэння дзеяслова ў рускай і беларускай мовах. 3.4.2 Ужыванне дзеепрыметнікаў у рускай і беларускай мовах. 3.4.3 Асаблівасці ўжывання дзеепрыслоўяў у рускай і беларускай мовах. 3.4.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне інтэрферэнцыйных памылак.		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
4	**Пераклад як разнавіднасць міжмоўнай і міжкультурнай**		**4**		

	камунікацыі				
4.1	Пераклад як асаблівы від камунікацыі 4.1.1 Крытэрыі перакладу. 4.1.2 Паняцце адэкватнасці і эквівалентнасці перакладу. 4.1.3 Віды перакладу. 4.1.4 Прыёмы перакладу.		2	[асн. 1, 2; дад. 1, 2]	пераклад тэксту
4.2	Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю 4.2.1 Паняцце пра спецыяльную лексіку. 4.2.2 Тэрмін і тэрміналогія. 4.2.3 Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі. 4.2.4 Асаблівасці перакладу спецыяльнай лексікі.		2	[асн. 1, 2; дад. 1, 2]	пераклад тэксту
	Усяго ў 7 семестры:	***6***	***10***		
	4 курс 8 семестр				***залік***

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТАВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

«Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя»

(завочная форма атрымання адукацыі, 3,5 гады навучання)

3 курс, 5 семестр

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў	Колькасць аўдыторных гадзін		Літаратура	Форма кантролю заняткаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі		
1	2	3	4	9	10
1	**Уводзіны** 1.1.1 Тыпалогія моў. Месца рускай і беларускай моў у генеалагічнай класіфікацыі моў. 1.1.2 Моўная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь. 1.1.3 Тыпалогія білінгвізму.	**2**		[асн. 2; дад. 3, 5, 6]	вуснае выказванне
2	**Білінгвальнае адукацыйнае асяроддзе** 2.1 Інструменты стварэння білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.2 Умовы эфектыўнага білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.3 Функцыянальныя і дыдактычныя магчымасці білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.4 Асаблівасці выкладання беларускай і рускай моў на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.	**2**		[асн. 2; дад. 3, 7]	вуснае выказванне
3	**Моўныя і маўленчыя аспекты фарміравання**	**2**	**6**		

	білінгвальнага асяроддзя				
3.1	Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя 3.1.1 Асаблівасці фанетычнага ладу рускай і беларускай моў: падабенства і адрозненне. 3.1.2 Асаблівасці націску ў рускай і беларускай мовах. 3.1.3 Гукі, вымаўленне якіх выклікае інтэрферэнтныя памылкі. 3.1.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне памылак вымаўлення.		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.2	Лексічная інтэрферэнцыя 3.2.1 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні мнагазначных слоў. 3.2.2 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні амонімаў, сінонімаў, антонімаў, паронімаў. 3.2.3 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні фразеалагізмаў.		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.3	Граматычная інтэрферэнцыя 3.3.1 Асаблівасці ўжывання граматычных форм назоўнікаў. 3.3.2 Асаблівасці ўжывання граматычных форм прыметнікаў. 3.3.3 Асаблівасці ўжывання граматычных форм лічэбнікаў і займеннікаў	2		[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.4	Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах 3.4.1 Асаблівасці спражэння дзеяслова ў рускай і беларускай мовах. 3.4.2 Ужыванне дзеепрыметнікаў у рускай і беларускай мовах. 3.4.3 Асаблівасці ўжывання дзеепрыслоўяў у рускай і беларускай мовах. 3.4.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне

	інтэрферэнцыйных памылак.				
4	**Пераклад як разнавіднасць міжмоўнай і міжкультурнай камунікацыі**		**4**		
4.1	Пераклад як асаблівы від камунікацыі 4.1.1 Крытэрыі перакладу. 4.1.2 Паняцце адэкватнасці і эквівалентнасці перакладу. 4.1.3 Віды перакладу. 4.1.4 Прыёмы перакладу.		2	[асн. 1, 2; дад. 1, 2]	пераклад тэксту
4.2	Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю 4.2.1 Паняцце пра спецыяльную лексіку. 4.2.2 Тэрмін і тэрміналогія. 4.2.3 Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі. 4.2.4 Асаблівасці перакладу спецыяльнай лексікі.		2	[асн. 1, 2; дад. 1, 2]	пераклад тэксту
	Усяго ў 5семестры:	***6***	***10***		
	3 курс 6 семестр				***залік***

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТАВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

«Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя»

(завочная форма атрымання адукацыі, 3 гады навучання)

2 курс, 4 семестр

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў	Колькасць аўдыторных гадзін		Літаратура	Форма кантролю заняткаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі		
1	2	3	4	9	10
1	**Уводзіны** 1.1.1 Тыпалогія моў. Месца рускай і беларускай моў у генеалагічнай класіфікацыі моў. 1.1.2 Моўная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь. 1.1.3 Тыпалогія білінгвізму.	**2**		[асн. 2; дад. 3, 5, 6]	вуснае выказванне
2	**Білінгвальнае адукацыйнае асяроддзе** 2.1 Інструменты стварэння білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.2 Умовы эфектыўнага білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.3 Функцыянальныя і дыдактычныя магчымасці білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. 2.4 Асаблівасці выкладання беларускай і рускай моў на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.	**2**		[асн. 2; дад. 3, 7]	вуснае выказванне
3	**Моўныя і маўленчыя аспекты фарміравання**	**2**	**6**		

	білінгвальнага асяроддзя				
3.1	Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя 3.1.1 Асаблівасці фанетычнага ладу рускай і беларускай моў: падабенства і адрозненне. 3.1.2 Асаблівасці націску ў рускай і беларускай мовах. 3.1.3 Гукі, вымаўленне якіх выклікае інтэрферэнтныя памылкі. 3.1.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне памылак вымаўлення.		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.2	Лексічная інтэрферэнцыя 3.2.1 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні мнагазначных слоў. 3.2.2 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні амонімаў, сінонімаў, антонімаў, паронімаў. 3.2.3 Улік транспазіцыі і інтэрферэнцыі пры вывучэнні фразеалагізмаў.		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.3	Граматычная інтэрферэнцыя 3.3.1 Асаблівасці ўжывання граматычных форм назоўнікаў. 3.3.2 Асаблівасці ўжывання граматычных форм прыметнікаў. 3.3.3 Асаблівасці ўжывання граматычных форм лічэбнікаў і займеннікаў	2		[асн. 1, 2]	практычнае заданне
3.4	Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах 3.4.1 Асаблівасці спражэння дзеяслова ў рускай і беларускай мовах. 3.4.2 Ужыванне дзеепрыметнікаў у рускай і беларускай мовах. 3.4.3 Асаблівасці ўжывання дзеепрыслоўяў у рускай і беларускай мовах. 3.4.4 Практыкаванні, накіраваныя на выпраўленне		2	[асн. 1, 2]	практычнае заданне

	інтэрферэнцыйных памылак.				
4	**Пераклад як разнавіднасць міжмоўнай і міжкультурнай камунікацыі**		**4**		
4.1	Пераклад як асаблівы від камунікацыі 4.1.1 Крытэрыі перакладу. 4.1.2 Паняцце адэкватнасці і эквівалентнасці перакладу. 4.1.3 Віды перакладу. 4.1.4 Прыёмы перакладу.		2	[асн. 1, 2; дад. 1, 2]	пераклад тэксту
4.2	Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю 4.2.1 Паняцце пра спецыяльную лексіку. 4.2.2 Тэрмін і тэрміналогія. 4.2.3 Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі. 4.2.4 Асаблівасці перакладу спецыяльнай лексікі.		2	[асн. 1, 2; дад. 1, 2]	пераклад тэксту
	Усяго ў 4 семестры:	***6***	***10***		
	3 курс 5 семестр				***залік***

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная літаратура

1. Беларуская мова. Прафесійная лексіка : вучэб. дапам. для студэнтаў устаноў выш. адукацыі па пед. спецыяльнасцях / Д. В. Дзятко, Н. П. Лобань, В. М. Лухверчык [и інш.]. – Мінск : Рэсп. ін-т выш. шк., 2025. – 276 с.

2. Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя : інтэракт. электр. вучэб.-метад. комплекс для спецыяльнасці 6-05-0112-02 «Пачатковая адукацыя» / склад. А. С. Васілеўская // Moodle/ Белорус. гос. пед. ун-т. – URL: https://bspu.by/moodle/course/view.php?id=7975 (дата звароту: 29.09.2025).

Дадатковая літаратура

1. Воробьева, О. И. Теория и практика перевода. Лексические и стилистические аспекты: метод. рекомендации / О. И. Воробьева. –Витебск :Витеб. гос. ун-т, 2013. – 49 с.

2. Беларускаямова. Прафесійнаялексіка для педагогаў :вучэб. дапам. дляstудэнтаўустаноўвыш. адукацыі па пед. спецыяльнасцях / падрэд. Д. В. Дзятко. – Мінск : Беларусь, 2012. – 230 с.

3. Свірыдзенка, В. І. Фарміраванне маўленчай культуры білінгвальнай асобы навучэнца пачатковых класаў: тэорыя і практыка : манаграфія / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Беларус. дзярж. пед. ун-т, 2019. – 277 с.

4. Сопоставительный анализ восточнославянских языков : учебник / под ред. А. А. Лукашанца, А. М. Мезенко. – Минск : Респ. ин-т высш. шк., 2014. – 288 с.

5. Типология двуязычия и многоязычия в Беларуси / Л. П. Крысин, Л. А. Мельникова, Г. Ф. Вешторт [и др.] ;НАН Беларуси, Ин-т языкознания, Белорус. респ. фонд фундам. исслед. – Минск :Беларус. навука, 1999. – 245 с.

6. Хашимов, Р. И. Двуязычие и интерференция: сущность, типология и функционирование / Р. И. Хашимов. – М. : Флинта, 2019. – 315 с.

7. Ясвин, В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 365 с.

Пералік заданняў кантрольных мерапрыемстваў кіруемай самастойнай работы студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне “Фарміраванне білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя”

Практычныя заняткі

Тэма: **Білінгвізм як сацыякультурная з’ява**

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

Прачытаць артыкул В.І.Свірыдзенка – “Стратэгіі фарміравання маўленчай культуры білінгвальнай асобы вучняў пачатковых класаў” (https://elib.bspu.by/bitstream/doc/41265/1/120191010.pdf.). Прааналізаваць яго з выкарыстаннем тэхналогіі ІНСЕРТ.

I – interactive (интерактивная).

N – noting (познавательная).

S – system for (система).

E – effective (для эффективного).

R – reading (чтения).

T – thinking

(и размышления).

Прачытайце тэкст з выкарыстаннем памет:

V – «Гэта інфармацыя мне ўжо вядома»;

+ – «Новыя для мяне факты»;

— – «У мяне было іншае ўяўленне пра гэта », «Я думаў па-іншаму»;

? – «У гэтым матэрыяле ёсць нешта незразумелае для мяне», «Патрэбны тлумачэнні, удакладненні»

Паметы стаўце на палях у працэсе чытання тэксту.

На аснове прачытанага запоўніце табліцу.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

Падрыхтаваць карту білінгвальных і полілінгвальных краін свету.

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

Падрыхтаваць кампендыум па тэме “Білінгвізм як сацыякультурная з’ява”.

Тэма: **Паняцце білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя**

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

На аснове аналізу часопісаў “Пачатковае навучанне”, “Пачатковая школа” стварыць бібліяграфічны спіс публікацый, прысвечаных асаблівасцям навучання малодшых школьнікаў ва ўмовах білінгвізму.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

Распрацаваць пашпарт білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя.

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

Распрацаваць праект мадэлі білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя.

Тэма: **Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю**

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

Параўнаць тэксты на рускай і беларускай мовах. Ахарактарызаваць канструкцыі, якімі адрозніваюцца тэксты.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

Зрабіць пераклад тэксту з рускай на беларускую мову. Падкрэсліць словы спецыяльнай лексікі.

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

Зрабіць пераклад тэксту з рускай на беларускую мову, з беларускай на рускую мову. Падкрэсліць словы спецыяльнай лексікі.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі самастойнай (пазааўдыторнай) работы студэнта па вучэбнай дысцыпліне

Самастойная работа з’яўляецца спецыфічным педагагічным сродкам арганізацыі і кіравання самастойнай дзейнасцю студэнтаў у вучэбным працэсе. Самастойная работа студэнтаў фарміруе гатоўнасць да самаадукацыі, павышэння кваліфікацыі, рыхтуе базу для непарыўнай адукацыі.

Пры вывучэнні дысцыпліны рэкамендуецца выкарыстоўваць наступныя метады арганізацыі самастойнай работы студэнтаў:

– напісанне і выступленне з дакладам (прадукт самастойнай работы студэнта, публічнае выступленне па прад’яўленні атрыманых вынікаў рашэння вызначанай вучэбна-практычнай, вучэбна-даследчай ці навуковай тэмы);

– складанне гласарыя (слоўнік тэрмінаў на вызначаную тэму);

– складанне граф-схемы (графічнае адлюстраванне лагічных сувязей паміж асноўнымі суб’ектамі тэксту);

– стварэнне своднай (абагульняючай) табліцы (канцэнтрыраванае прадстаўленне адносін паміж з’явамі, працэсамі, якія вывучаюцца);

– падбор дыдактычных гульняў, дыдактычнага матэрыялу па прапанаваных тэмах (прадукт самастойнай работы студэнта, які прадугледжвае пошук і сістэматызацыю дыдактычнага матэрыялу, яго прад’яўленне);

– складанне бібліяграфічнага спіса артыкулаў на вызначаныя тэмы;

– пераклад тэкстаў розных стыляў і жанраў;.

Кантроль самастойнай работы ажыццяўляецца ў выглядзе:

– пісьмовай работы;

– тэсціравання (у тым ліку і ў сістэме Moodle: https://bspu.by/moodle/course/view.php?id=7975);

– абмеркавання дакладаў;

– індывідуальных гутарак;

– выканання кампетэнтнасна-арыентаваных заданняў і інш.

Патрабаванні да выканання самастойнай (пазааўдыторнай) работы студэнтаў дзённай формы атрымання адукацыі

№ п//п	Назва тэмы, раздела	Колькасць гадзін на СРС	Заданне	Форма выканання
1.	Білінгвізм як сацыякультурная з'ява	4	Прааналізаваць навукова-метадычныя часопісы для пачатковых класаў і знайсці артыкулы, прысвечаныя білінгвізму. Зрабіць бібліяграфічны спіс артыкулаў. Скласці анатацыі 3–4 артыкулаў.	бібліяграфічны спіс
2.	Паняцце білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя	4	Зрабіць агляд інструментаў стварэння білінгвальнага асяроддзя ўстановы адукацыі	выступленне з паведамленнем
3.	Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя	4	Падабраць дыдактычны матэрыял для выпрацоўкі навыкаў правільнага вымаўлення для ўрокаў беларускай і рускай моў	картатэка заданняў
4.	Адрозненні ў графіцы і арфаграфіі рускай і беларускай моў	4	Падабраць розныя віды практыкаванняў для ўрокаў беларускай і рускай мовы для вывучэння арфаграфіі	картатэка заданняў
5.	Лексічная інтэрферэнцыя	4	Падабраць дыдактычны матэрыял для папярэджвання інтэрферэнцыйных памылак	картатэка заданняў
6.	Граматычная	6	Падабраць дыдактыч-	картатэка

	інтэрферэнцыя		ны матэрыял для выпрацоўкі навыкаў правільнага ўжывання граматычных форм назоўніка, прыметніка, займенніка і лічэбніка	заданняў
7.	Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах	6	Падабраць дыдактычны матэрыял для выпрацоўкі навыкаў правільнага ўжывання граматычных форм назоўніка, прыметніка, займенніка і лічэбніка	картатэка заданняў
8.	Асаблівасці дапасавання і кіравання ў рускай і беларускай мовах	4	Прааналізаваць падручнікі па беларускай мове для 2–4 класаў, знайсці прыклады практыкаванняў (заданняў), накі-раваных на папярэджванне памылак у будове словазлучэнняў	выступленне з паведамленнем
9.	Пераклад як асаблівы від камунікацыі	4	Прааналізаваць навукова-метадычныя часопісы для пачатковых класаў і знайсці артыкулы, прысвечаныя праблемам перакладу. Зрабіць бібліяграфічны спіс артыкулаў. Скласці анатацыі 3–4 артыкулаў.	бібліяграфічны спіс
10	Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю	6	Пераклад тэкстаў розных жанраў.	пераклад
11	Асаблівасці	4	Пераклад тэкстаў	пераклад

	перакладу тэкстаў афіцыйна-дзелавога стылю		розных жанраў.	
12	Асаблівасці перакладу тэкстаў афіцыйна-дзелавога стылю	6	Пераклад тэкстаў розных жанраў.	пераклад
	Усяго	56		

Патрабаванні да выканання самастойнай (пазааўдыторнай) работы студэнтаў завочнай формы атрымання адукацыі (5; 3,5; 3 гады навучання)

№ п//п	Назва тэмы, раздела	Колькасць гадзін на СРС	Заданне	Форма выканання
1	Уводзіны	2	Прааналізаваць навукова-метадычныя часопісы для пачатковых класаў і знайсці артыкулы, прысвечаныя білінгвізму. Зрабіць бібліяграфічны спіс артыкулаў. Скласці анатацыі 3–4 артыкулаў.	бібліяграфічны спіс
2.	Білінгвальнае адукацыйнае асяроддзе	8	Прачытаць раздзел, прысвечаны білінгвальнай асобе [4], скласці граф-схему мадэлі білінгвальнай асобы Зрабіць агляд інструментаў стварэння білінгвальнага асяроддзя ўстановы адукацыі	граф-схема выступленне з паведамленнем
3.	Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя	12	Правесці параўнальны аналіз асноўных фанетычных рысаў рускай і беларускай моў. Падабраць дыдактычны матэрыял для выпрацоўкі навыкаў правільнага вымаўлення для ўрокаў беларускай і	граф-схема картатэка заданняў

			рускай моў. Падабраць розныя віды практыкаванняў для ўрокаў беларускай і рускай мовы для вывучэння арфаграфіі.	
4.	Лексічная інтэрферэнцыя	14	На аснове вывучэння навуковай літаратуры падрыхтаваць канспект лекцыі, у якім асвятліць наступныя пытанні: агульныя і спецыфічныя рысы беларускай і рускай лексікі, фразеалагізмы як культураносная моўная адзінка. Падабраць дыдактычны матэрыял для папярэджвання інтэрферэнцыйных памылак	апорны канспект картатэка заданняў
5.	Граматычная інтэрферэнцыя	14	На аснове вывучэння навуковай літаратуры параўнаць граматычныя катэгорыі назоўнікаў, прыметнікаў і займеннікаў у рускай і беларускай мовах. Падабраць дыдактычны матэрыял для выпрацоўкі навыкаў правільнага ўжывання граматычных форм назоўніка, прыметніка, займенніка і лічэбніка	зводная табліца картатэка заданняў
6.	Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго	12	На аснове вывучэння навуковай літаратуры параўнаць	зводная табліца

	форм у рускай і беларускай мовах		граматычныя катэгорыі дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах асаблівасці кіравання і дапасавання ў рускай і беалрускай мовах. Падабраць дыдактычны матэрыял для выпрацоўкі навыкаў правільнага ўжывання граматычных форм дзеяслова і яго форм. Прааналізаваць падручнікі па беларускай мове для 2–4 класаў, знайсці прыклады практыкаванняў (заданняў), накі-раваных на папярэджванне памылак у будове словазлучэнняў	картатэка заданняў
7.	Пераклад як асаблівы від камунікацыі	22	Прааналізаваць навукова-метадычныя часопісы для пачатковых класаў і знайсці артыкулы, прысвечаныя праблемам перакладу. Зрабіць бібліяграфічны спіс артыкулаў. Скласці анатацыі 3–4 артыкулаў. На аснове вывучэння навуковай літаратуры скласці схему крытэрыяў адэкватнасці і эквівалентнасці перакладу.	бібліяграфічны спіс граф-схема

			Пераклад тэкстаў мастацкага і публіцыстычнага стылю.	пераклад
8	Асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага стылю	20	На аснове аналізу навуковай літаратуры падрыхтаваць канспект лекцыі, у якім асвятліць наступныя пытанні: паняцце пра спецыяльную лексіку, спецыфіка тэрміна як лексічнай адзінкі, асаблівасці перакладу тэкстаў навуковага і афіцыйна-справавога стылю. Скласці перакладны слоўнік тэрмінаў на аснове аналізу падручнікаў для пачатковай школы. Пераклад тэкстаў навуковага і афіцыйна-справавога стылю.	апорны канспект гласарый пераклад
	Усяго	104		

Прыкладныя крытэрыі і паказчыкі ацэнкі выканання студэнтамі работ, якія выкарыстоўваюцца ў працэсе бягучай атэстацыі, КСР і СР

Крытэрый	Паказчыкі
Паведамленне	
Ступень раскрыцця тэмы	– тэма раскрыта; – тэма раскрыта часткова: не больш за 2 заўвагі; – тэма раскрыта часткова: не больш за 3 заўвагі; – тэма не раскрыта: 4 і больш заўваг
Аб'ём выкарыстанай навуковай і метадычнай літаратуры	– аб'ём навуковай і метадычнай літаратуры дастатковы; – аб'ём навуковай і метадычнай літаратуры недастатковы: не больш за 2 заўвагі; – аб'ём навуковай і метадычнай літаратуры недастатковы: 3 заўвагі; – аб'ём навуковай і метадычнай літаратуры недастатковы: 4 і больш заўваг;
Верагоднасць інфармацыі паведамлення (дакладнасць, абгрунтаванасць, наяўнасць спасылак на крыніцы інфармацыі)	– інфармацыя дакладная, абгрунтаваная, ёсць спасылкі на першакрыніцы; – інфармацыя мае заўвагі па адным патрабаванні з трох; – інфармацыя мае заўвагі па двух патрабаваннях з трох; – інфармацыя мае заўвагі па ўсіх патрабаваннях
Неабходнасць і дастатковасць інфармацыі	– прыведзеныя даныя і факты служаць для абгрунтавання або ілюстрацыі пэўных тэзісаў і палажэнняў; – прыведзеныя даныя і факты служаць для абгрунтавання або ілюстрацыі пэўных тэзісаў і палажэнняў часткова: не больш за 2 заўвагі; – прыведзеныя даныя і факты служаць для абгрунтавання або ілюстрацыі пэўных тэзісаў і палажэнняў часткова: 3 і больш заўваг; – прыведзеныя даныя і факты не служаць для абгрунтавання або ілюстрацыі пэўных тэзісаў і палажэнняў
Апорны канспект	
Адпаведнасць канспекта плану зместу крыніцы	– канспект адпавядае плану зместу; – канспект часткова адпавядае плану зместу: не больш за 2 заўвагі; – канспект часткова адпавядае плану зместу: 3 і больш заўваг; – канспект не адпавядае плану зместу
Адлюстраванне ў канспекце асноўных палажэнняў крыніцы і наяўнасць вывадаў	– асноўныя палажэнні адлюстраваны, вывады прадстаўлены; – асноўныя палажэнні адлюстраваны, вывады не прадстаўлены; – асноўныя палажэнні адлюстраваны часткова, вывады часткова прадстаўлены; – асноўныя палажэнні не адлюстраваны, вывады не прадстаўлены
Яснасць, лаканічнасць выкладу	– выклад ясны і лаканічны; – выклад мае не больш за 2 заўвагі па ўказаных параметрах; – выклад мае не больш за 3 заўвагі па ўказаных параметрах; – па ўказаных параметрах выклад мае 4 і больш заўваг
Гласарый	

Крытэрый	Паказчыкі
Дакладнасць інфармацыі	– інфармацыя дакладная; – інфармацыя мае не больш за 2 заўвагі; – інфармацыя мае 3 і больш заўваг; – інфармацыя недакладная ў поўным аб’ёме
Верагоднасць інфармацыі	– інфармацыя верагодная; – інфармацыя мае не больш за 2 заўвагі; – інфармацыя мае 3 і больш заўваг; – інфармацыя неверагодная
Адлюстраванне ў рабоце кантэксту, у якім можа быць выкарыстаны дадзены тэрмін	– кантэкст адлюстраваны ў рабоце; – кантэкст не поўнасцю адлюстраваны ў рабоце: не больш за 2 заўвагі; – кантэкст не поўнасцю адлюстраваны ў рабоце: 3 і больш заўваг; – кантэкст у рабоце не адлюстраваны
Бібліяграфічны спіс	
Паўната	– літаратурныя крыніцы ў спісе поўнасцю ахопліваюць заяўленую тэму; – літаратурныя крыніцы ў спісе ахопліваюць заяўленую тэму ў дастатковым аб’ёме; – літаратурныя крыніцы ў спісе часткова ахопліваюць заяўленую тэму
Дакладнасць	– усе літаратурныя крыніцы ў спісе адпавядаюць заяўленай тэме; – літаратурныя крыніцы ў спісе ў цэлым адпавядаюць заяўленай тэме: ёсць не больш за 2 недакладнасці; – літаратурныя крыніцы ў спісе часткова не адпавядаюць заяўленай тэме: ёсць больш за 2 недакладнасці
Актуальнасць	– усе літаратурныя крыніцы ў спісе з’яўляюцца актуальнымі; – не ўсе літаратурныя крыніцы ў спісе з’яўляюцца актуальнымі
Зводная (апорная) табліца	
Кампактнасць табліцы і лаканічнасць запісаў	– кампактна і лаканічна; – мае заўвагі па кампактнасці і лаканічнасці: не больш за 2 заўвагі; – мае заўвагі па кампактнасці і лаканічнасці: не больш за 4 заўвагі; – мае мноства заўваг па кампактнасці і лаканічнасці
Указанне вывучаемых аб’ектаў	– усе аб’екты ўказаны; – аб’екты ўказаны часткова: адсутнічае не больш за 2 аб’екты; – аб’екты ўказаны часткова: адсутнічае не больш за 4 аб’екты; – аб’екты ўказаны часткова: адсутнічае 5 і больш аб’ектаў
Лагічныя сувязі табліцы	– аб’екты табліцы лагічна звязаны; – логіка парушана часткова: 1 заўвага; – логіка парушана часткова: не больш за 2 заўвагі; – аб’екты табліцы лагічна не звязаны
Граф-схема	
Выдзяленне асноўных паняццяў	– асноўныя паняцці выдзелены поўнасцю; – асноўныя паняцці выдзелены часткова: не больш за 2 заўвагі; – асноўныя паняцці выдзелены часткова: 3 і больш заўваг; – асноўныя паняцці не выдзелены
Вызначэнне сэнсавых і прычынна-выніковых	– сэнсавыя і прычынна-выніковыя сувязі вызначаны; – сэнсавыя і прычынна-выніковыя сувязі вызначаны часткова: не

Крытэрый	Паказчыкі
сувязей	больш за 2 заўвагі; – сэнсавыя і прычынна-выніковыя сувязі вызначаны часткова: 3 і больш заўваг; – сэнсавыя і прычынна-выніковыя сувязі не вызначаны
Вызначэнне ўзаемасувязей блокаў паняццяў	– узаемасувязі блокаў паняццяў вызначаны ў поўным аб'ёме; – узаемасувязі блокаў паняццяў вызначаны часткова: не больш за 2 заўвагі; – узаемасувязі блокаў паняццяў вызначаны часткова: 3 і больш заўваг; – узаемасувязі блокаў паняццяў не вызначаны
Картатэка заданняў	
Паўната	– падабраныя заданні поўнасцю ахопліваюць заяўленую тэму; – падабраныя заданні ахопліваюць заяўленую тэму ў дастатковым аб'ёме; – падабраныя заданні часткова ахопліваюць заяўленую тэму
Дакладнасць	– усе падабраныя заданні адпавядаюць заяўленай тэме; – падабраныя заданні ў цэлым адпавядаюць заяўленай тэме: ёсць не больш за 2 недакладнасці; – падабраныя заданні часткова не адпавядаюць заяўленай тэме: ёсць больш за 2 недакладнасці
Пасільнасць	– узровень складанасці прапанаваных заданняў адпавядае псіхолага-ўзроставым асаблівасцям навучэнцаў; – узровень складанасці прапанаваных заданняў у цэлым адпавядае псіхолага-ўзроставым асаблівасцям навучэнцаў: ёсць не больш за 2 недакладнасці; – узровень складанасці прапанаваных заданняў не адпавядае псіхолага-ўзроставым асаблівасцям навучэнцаў: ёсць больш за 2 недакладнасці
Пераклад	
Эквівалентнасць	– тэкст перакладу раўнацэнны арыгінальнаму тэксту; – тэкст перакладу часткова раўнацэнны арыгінальнаму тэксту: не больш за 3 недакладнасці; – тэкст перакладу не раўнацэнны арыгінальнаму тэксту
Адэкватнасць	– тэкст перакладу захоўвае стылявыя і жанравыя асаблівасці арыгінала; – тэкст перакладу часткова захоўвае стылявыя і жанравыя асаблівасці арыгінала; – тэкст перакладу не захоўвае стылявыя і жанравыя асаблівасці арыгінала
Правільнасць	– тэкст перакладу адпавядае нормам сучаснай беларускай (рускай) мовы; – тэкст перакладу часткова адпавядае нормам сучаснай беларускай (рускай) мовы: не больш за 5 памылак; – тэкст перакладу не адпавядае нормам сучаснай беларускай (рускай) мовы

Прыкладны пералік пытанняў да заліку

1. Білінгвізм як сацыякультурная з’ява.
2. Моўная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь.
3. Сацыялінгвістычная, псіхалагічная, лінгвістычная характарыстыкі білінгвізму.
4. Білінгвізм і культура. Тыпалогія білінгвізму.
5. Інтэрферэнцыя і транспазіцыя як вынік узаемадзення дзвюх моў.
6. Мадэлі білінгвальнай адукацыі.
7. Псіхалінгвістычныя асаблівасці вывучэння дзвюх моў. Білінгвальная асоба.
8. Паняцце білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя. Інструменты стварэння білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя.
9. Умовы эфектыўнага білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя.
10. Функцыянальныя і дыдактычныя магчымасці білінгвальнага адукацыйнага асяроддзя.
11. Асаблівасці выкладання беларускай і рускай моў на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.
12. Фанетычная і арфаэпічная інтэрферэнцыя.
13. Адрозненні ў графіцы і арфаграфіі рускай і беларускай моў.
14. Лексічная інтэрферэнцыя. Агульныя і спецыфічныя рысы беларускай і рускай лексікі і фразеалогіі. Паняцце пра безэквівалентную лексіку.
15. Граматычная інтэрферэнцыя.
16. Асаблівасці ўжывання дзеяслова і яго форм у рускай і беларускай мовах.
17. Асаблівасці дапасавання і кіравання ў рускай і беларускай мовах.
18. Пераклад як асаблівы від камунікацыі. Крытэрыі перакладу.
19. Паняцце адэкватнасці і эквівалентнасці перакладу.
20. Віды перакладу. Прыёмы перакладу. Выкарыстанне перакладу ў прафесійнай падрыхтоўцы студэнтаў.

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

№ п/п	Адзнака	Крытэрыі
1	залічана	сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), граматны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя вывады і абагульненні; валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, уменне яго выкарыстоўваць у пастаноўцы і рашэнні навуковых і прафесійных задач; свабоднае валоданне тыповымі рашэннямі ў межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі;
2	не залічана	недастаткова поўны аб’ём ведаў у аб’ёме вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, выклад адказу на пытанні з істотнымі, лагічнымі памылкамі; слабае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, некампетэнтнасць у рашэнні

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
«Беларуская мова»	Беларускага і рускага мовазнаўства	Змест праграмы ўзгоднены на стадыі распрацоўкі	Пратакол № __ ад _____2025
«Методыка выкладання беларускай мовы»			
«Руская мова»			
«Методыка выкладання рускай мовы»			
«Педагагічная рыторыка»			
«Методыка развіцця маўлення»			